

H

SZÉLET KÖNYVTÁRA

SZÁM

343

H 10

NAPOLY BÖRTÖNEI

Írta:

HACKER ERVIN

H. RAKÓCZI FERENC

MÉGVETES VÁROSI

KÖNYVTÁR

MISKOLC

Nem kölcsönözhető!

MISKOLC, 1926

MAGYAR JÖVŐ NYOMDAÜZEM ÉS LAPKIADÓVÁLLALAT R-T.

Nem kölcsönözhető!

Neapels Strafanstalten

Les prisons de Naples

The Prisons of Naples

REGIUM BIBLIOTHECA
HUNGARICA
KÖNYVTÁR

UPM
SD

Különlenyomat a „Miskolci Jogszélel” 1926. évi
I. számából.

57.677

NÁPOLY BÖRTÖNEI

Irta :
Dr. HACKER ERVIN

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
MISKOLC

MISKOLC, 1926
MAGYAR JÖVŐ NYOMDAÜZEM ÉS LAPKIADÓVÁLLALAT R.-T.

2

U. 11. 1033

548.82.104

1997-08-3

REV 1972

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
MISKOLC

57677

I.

Nápolynak*) sok egyéb nevezetessége mellett büntető igazságszolgáltatási téren jelentősek a börtönei, így elsősorban a poggiorealei törvényszéki fogház (Carceri giuridizione), amely úgy befogadó képessége mint terjedelme folytán is a világnak egyik legnagyobb börtöne, valamint a Nápoly mellett Nisida szigetén levő letartóztatási intézet, amely egy kisebbszerű tengerentúli deportációs helyhez hasonlít sok tekintetben.

A poggiorealei fogház kétféle célt szolgál, itt találunk elhelyezést a nápolyi bíróságoknál elbírálás alá kerülő büntetések, valamint az ugyanott rövidebb, maximálisan 7—8 hónapi szabadságvesztésbüntetésre elítéltek egy része; kiemeljük azonban, hogy tekintettel a nagyszámú elbírálás alatt álló vizsgálati fogolyra, ezidőszerint csak kis keretekben szolgálja ez az intézet a büntetésvégrehajtás céljait, amennyiben a már jogerősen elítéltek javarésztét más intézetekbe szállítják át.

Amint már jeleztük, befogadási képességénél fogva, amely körülbelül 1600—1700 lélekre rug, ez az intézet a világ legnépesebb börtönei közé sorolható. Látogatásom napján — 1925 december 22-én — körülbelül 1500 férfi és 150 nő volt lakója ennek a börtönnek.

Az intézet nyolc hatalmas nagy épületből áll, amely mind tulajdonképpen egy-egy külön börtön-csillagnak volna mondható, csak hogy a magánzárkák itten nem csillagban találtak elhelyezést, hanem egy nagy tágas folyosó két oldalán; négy épületben férfiak,

*) Író kellemes kötelességének tartja, hogy e helyütt is úgy a nápolyi főügyésznek, valamint a fent ismertetett letartóztatási intézetek vezetőinek, de különösen Santarelli ügyész urnak hálás köszönetét fejezze ki azért, hogy a kérdéses börtönök tanulmányi megtekintését lehetővé tették.

további két épületben a fegyelmi büntetések alatt álló férfiak és két épületben női büntettesek vannak elhelyezve. Az összes épületek háromemeletesek, egyedül a két, a nők elhelyezésére szolgáló épületben míg a földszinten, az első és második emeleten magánzárkákat találunk, addig a harmadik emeleten raktárhelyiségek vannak, amely megoldás azonban nem mondható szerencsésnek, mert a raktárhelyiségek a folyosók szokásos felülvilágító ablakainak egy részét foglalván el, ennek a két épületnek főfolyosója nem elég világos.

A letartóztatottaknak elhelyezése ugyan magánzárkákban történik, mégis ebből a szempontból szerintünk az intézet berendezkedése nem teljesen kielégítő. Legnagyobb részét vizsgálati foglyokról lévén ugyanis szó, még csak fokozottabban volna szükség a teljes elkülönítésükre. Ehelyett azonban a férfiaknál 3—5, a nőknél pedig átlag 6 van együtt egy-egy zárkában elhelyezve. A sétáltatás a nőknél már ma is egyenként falakkal elkülönített sétaudvarokban történik, amelyet ket, sajnos, nem úgy mint a francia intézetekben, fő nem díszít. A férfiak ma ugyan még együttesen végzik sétájukat, de számukra sétaudvarok építése folyamatban van. Mindezek alapján az intézetben megvalósított börtönrendszer joggal mondható a magán- és közös elzárás keverékének.

A fogház megtekintésénél nyomban szembe ötlík az, hogy a nőknek sorsa jóval jobb, mint a férfiaké.

A fogház női osztályát apácák vezetik és gondozzák. A fogházban több órán keresztül végzett sétám alatt azt a benyomást nyertem, hogy szokatlanul jó viszony uralkodik az apácák és a gondjukra bízott letartóztatottak közt, ami nem eléggé felbecsülhető érdeme az apácáknak. De egyébként is jóval jobb a női letartóztatottak sorsa. Zárkáik tisztábbak, munkatermeik, mellékhelyiségeik, fürdőjük, templomuk barátságosabb, sok helyütt élővirág díszíti az ő osztályukat, kertjük bár kicsi, palmafákat találunk ott, ami az északi fekvésű országból jövőre nézve annál nagyobb

meglepetés. A női osztályt azután még barátságosabbá és élénkebbé teszi az ott, a letartóztatottakkal együtt időző gyermekserég. Körülbelül husz letartóztatott anya kapott engedélyt arra, hogy kis, serdületlen, 3 évnél fiatalabb gyermekét magával hozhassa. Olyan nagy a lárma egyes helyiségekben, hogy az ember alig képzelí magát fogházban; következménye ez persze annak is, hogy az olaszok, hevesebb vérmérsékletüknek megfelelően, általában is sokkal élénkebbek.

A munkatermekben — közös elzárásban — levél-papírosboríték készítése, nyomdai és könyvkötői munkák folynak, a férfiaknál még asztalosműhely is van. Bár sok munkanem nagyon egyhangunak látszik, mint például a bélelt levélborítékok készítése, tekintettel arra, hogy átmeneti jellegű letartóztatásról van többnyire szó, ez ellen kifogást emelni alig lehet. Akaratlanul is eszembe jutott a budapest-kőbányai gyűjtőfogházunknak lámpagyára, amely ott hasonló célt szolgál. Feltűnt az is, hogy az alkalmazott gépek jó része német gyártmányu. A nők még gépeket és villanyos hajtó motorokat is kezelnek.

E mellett a nőknek nagy része háztartási munkával van foglalkoztatva. Osztályukon hatalmas, teljesen gépberendezésű mosoda van, hol az összes nápolyi letartóztatási intézetek számára mossák és javítják is a jó békeszövetből való fehérneműt.

A fegyelem jó, úgy hogy a fegyelmi osztály két épülete nem telik meg.

Ennek megfelelően a letartóztatottak munkakeresménye, munkajutalma is elég magas. A férfiak átlag 5, a nők pedig átlag 4 líra munkajutalmat, (tehát cirka 15.000, illetve körülbelül 12.000 magyar koronát) kapnak naponta.

Még csak néhány részletre akarunk kiegészítésképpen reámutatni!

Élelmezésük — a konyhában nyert tapasztalat alapján — jónak látszik; azonban húst hetenkint csak egyszer kapnak.

Hogy az ablakokon mindenütt rács van, ez természetes; azonban a rács elé a földszinten odaépített fal, az emeleten pedig a zsaluziák sötétté teszik a magánzárkákat.

A letartóztatottak látogatóit éppen csak elég tág nyílásokkal bíró rács különíti el a letartóztatottaktól.

A férfiak még a zárkáikban is dohányozhatnak.

Rossz benyomást tesznek a nagyobb cellákban az ajtók belső oldalára odaépített külön rácsajtók, amelyek ketrecszerű jelleget adnak a nagyobb helyiségeknek.

Ezzel szemben a márványlépcsők, a sok helyütt alkalmazott bolthajtások felette barátságossá teszik az intézetet; viszont a sok helyütt az ablakon alkalmazott préselt, át nem látszó üveg barátságatlan benyomást kelt.

A női kórházban össze-vissza 2 beteget találunk.

A templomban padok vannak csak; stallokat nem alkalmaznak.

Barátságosabbá teszi az intézetet az udvarokban röpködő sok galamb is.

A letartóztatottak őrizetét cirka 140 fegyőr végzi, vagyis átlag 10 letartóztatottra esik egy fegyőr; ezenfelül az egész intézetet körülvevő 6—7 méter magas falon szuronyos katonák cirkálnak, akik az intézet üzemébe egyébként nem folynak be.

Végezetül még csak két impressziómra akarnék reámutatni.

Először arra, hogy benyomásom az, hogy a letartóztatottaknak sorsa látszólag jobb mint ez az olasz nép alacsonyabb rétegeinél általában tapasztalható. Itt is hasonló kifogást lehetne emelni, mint amilyent az európai szakemberek általában az amerikai reformatory-rendszer ellen tesznek.

A másik benyomásunk meg az volt, hogy az elítéltek közt sok az olyan, aki a degeneráltság látzatát viseli magán.

Végeredményben odakonkludálunk, hogy az európai viszonyokkal való összehasonlításban is jó színvonalon levő intézetnek mondható a poggiorealei fogház.

II.

Második kirándulásom a Nisída szigetén levő le-
tartóztatási intézetbe (Casa penale) vezetett.

Ha erről a kirándulásomról hűségesen beszámolni
akarnék, ugy költőnek kellene lennem.

As utat ehhez a letartóztatási intézethez a Posi-
lipon végigmenő villanyoson tettem meg. Ezalatt a ki-
látás állandóan a tengerre, a gyönyörűen szép nápolyi
öbölre és a Vesuvra nyílik. A Capo di Posilipo táján
a villanyos vasut véget ér; körülbelül öt percnyi gya-
logolás után a tenger mellett vagyok, előttem a nápolyi
öbölnek egy része és ebben emelkedik ki körülbelül
200—300 méternyi magasságban egy sziklasziget, telve
mostan decemberben is üde zöld babér és narancsfák-
kal, pálmákkal és hasonló délvidéki növényekkel. Fent
a sziget fensíkján láthatók a fegyháznak fehér falai,
mintha csak cukorból készültek volna.

A szigetre való átjutás nem egyszerű. Már az
öböl partján is fegyveres őrök cinkálnak. Feltartóztat-
nak. Felmutatom az írást, amely szerint engedélyt nyer-
tem az intézet megtekintésére. Egy kis bárkán megyek
át a szigetre, emi körülbelül 15—20 percig tart; ten-
geri utam alatt gyönyörködök az élém táruló talán
páratlan képbén. Az egyik oldalon Nápolynak a nap-
sugárban fürdő festői, magas utcásorai tárulnak élém,
a másik oldalon a Vesuv, a harmadik oldalon a tükör-
sima végtelen tenger, a negyedik oldalon pedig a szi-
get felé vezet az ut.

De nem tudok tovább gyönyörködni az élém tá-
ruló képbén, mert már elérjük Nisída szigetnek part-
ját. Újabb igazoltatás következik. Tovább engednek az
egyetlen, a sziget fensíkjára, a fegyházhhoz vezető uton.
Velem együtt jön a bárkának másik utasa; beszédbe
elegyedünk; érdeklődik, hogy mi járatban vagyok, hogy
vajjon visszatérek-e nyomban a fegyházból, vagy pedig
talán én is ott maradok; megmagyarázom neki utam
célját, amire azután kiönti szíve keservét; ő sem marad

ott, testvérét megy meglátogatni, akit szándékos emberölés miatt 13 évi reclusionra (fegyházbüntetésre) ítéltek el.

Csak lassan érünk fel a buja délvidéki növényzet közt vezető uton a szikla tetejére, közbe gyönyörködve a kilátásban.

Csak újabb hosszabb igazoltatás után jutok be a fegyházba az igazgatóhoz, aki azután egy fegyőrfelügyelőt ad mellém, aki végig vezet az egész intézetben.

Tájékoztatás végett még csak megjegyzem, hogy ez az intézet a legsúlyosabb szabadságvesztés büntetések végrehajtására szolgál. Itt hajtják végre az ergasztó-t, vagyis az életfogytiglani fegyházbüntetést, valamint az időleges fegyházbüntetést: a reclusionet; az utóbbinak tartama az olasz btkv. 13. artikulusa értelmében 3 naptól 24 évig terjedhet²⁾.

Az intézet hatalmas, köralakú épületből áll, a közepén tágas, nagy udvarral, amely a fegyencek sédtáltatására szolgál; ezenfelül még a köralakú épületen kívül a tenger felé nyílnak is vannak sétaudvarok. Az épület három emeletes; a munkatermek többnyire a földszinten vannak, az emeleten meg inkább a hálótermek találtak elhelyezést. Egy-egy hálóteremben átlag 15—20 elítélt talál hajlékot.

Az elítéltek közös elzárásban vannak, megfelelően annak az itt megvalósított törekvésnek, hogy lehetőleg csekély pénzáldozattal tegyék ártalmatlanná az emberi társadalomnak legveszélyesebb tagjait.

A hálótermek tágasak, ablakaik mindenütt a nyílt tengerre nyílnak; bár alattuk 200—300 méter magas, járhatatlan sziklafal van, mégis minden ablak dupla, kar vastagságnyi, elég sűrű rácozattal van ellátva.

Az elítéltek természetesen szigorú munkakényszernek vannak alávetve. A munkanemek: asztalos, szabó, cipész stb. munkák. Munkajutalmuk a büntetési nem

2) A bennünket érdeklő joganyag ügyes összefoglalását találjuk a Pozzoliní, Istituzioni di diritto penale italiano (Firenze, 1921.) című munka 128. s következő oldalain.

súlyához és szigorához viszonyítva elég nagy, 1—7 líra (3000—21,000 magyar korona) közt váltakozik.

Az udvaron hármás csoportban sétálnak fegyencek egymással beszélgetve és dohányozva, amint hogy mindenütt meg van engedve a dohányzás.

Bár a helyiségek elég világosak és barátságosak, éppen csak az alsóbb helyiségek egyikében-másikában tapasztaltam börtönszagot, bár az ételmezés is jónak (a kenyér szép fehér) és a fegyencekkel való bánásmód is nagyon méltányosnak látszik, még mozi-terem is van, ahol időközönként mozielőadást nézhetnek végig a fegyencek, mégis első tekintésre is már szembeötlik, hogy a lehető legsúlyosabb szabadságvesztés büntetés végrehajtásáról van itt szó.

Az egészségügyi állapotok is jók. Az intézetben elhelyezett 380 elítélt (köztük 8 életfogytiglanra, ergastolóra elítélt) közt látogatásom napján csak 3 volt beteg és kórházi ápolás alatt. Az egészségi viszonyokat még a délvidéki éghajlat is kedvezően befolyásolja, amely a fűtést teljesen nélkülözhetővé teszi a fegyházban.

Bár a sétáló fegyencek is állandóan gyönyörködnek az elébük táruló természeti képben és szemmel láthatólag még ők sem tudnak szabadulni teljesen a szép természeti fekvés varázsától, mégis a hosszú elzárásnak melancholiát keltő hatása sok elítélten látható; talán éppen ennek ellensúlyozására találunk elég gyakran éneklőmadarakat az egyes helyiségekben. Az ember érzi, hogy a legértékesebb jav a világon mégis csak az emberi szabadság, amelynek szökés által való visszanyerése itten teljes lehetetlenség.

A fegyház lakói közt elég sok a fiatalabb korban levő férfi. Aránylag elég sok a szép, magas növésű elítélt. Míg a nápolyi poggiorealei fogházban a degeneráltság jeleit elég sok letartóztatottan véltem felfedezhetni, itten éppen az ellenkező impressziót nyertem. Aminek magyarázatát talán azzal is lehet adni, hogy míg Nápolyban csupa délvidéki, Nápoly környékéről való egyént

találunk, addig itt Nisída szigetén egész Olaszországból, tehát annak északi részéről való legsúlyosabb büntettek is gyűjtetnek össze és így tehát itten az északibb éghajlat erősítő hatása megnyilvánulhat sok elítéltben.

A fegyörök száma körülbelül 100, ami figyelembe véve a fegyencek 380-as létszámát, elég magasnak mondható, hiszen átlag négy-négy elítélt esik egy-egy fegyőrré, viszont indokolja ezt a magas fegyőri létszámot az, hogy az ittlevők csupa legsúlyosabb büntettek.

Az intézetnek ódon vastag falai, magas fekvése, sokban a mi illavai feyházunkra emlékeztet. Másrészt a tengeri környezet és az intézetnek szigeten való fekvése a tengerentúli deportációs helyekre emlékezteti a szemlélőt.

Amennyiben javíthatatlan büntettek büntetéséről van szó, úgy a büntetés végrehajtásnak egész menete ellen alig lehet kifogást emelni. A javíthatatlan büntetteknek a társadalomból való biztos kiküszöbölését, aránylag kevés költséggel, ez a feyház eredményesen valósítja meg. Viszont a súlyosan vétkezett kezdő büntettest joggal lehet itten az idősebbek mételyező hatásától féltetni. Ezen talán megfelelő osztályozással lehetne segíteni, amelynek nyomait azonban alig láttam.

37677

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
M I S K O L C

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
MISKOLC

**A Miskolci Jogászélet
könyvtárában megjelent**

1. Vámjogi vezérfonál. Irta: Wittich Andor. Miskolc, 1925. 32 l.
2. Az 1843. évi magyar büntetőjogi javaslat szerepe a magyar börtönügyben. Irta: Kéthely Sándor dr. Miskolc, 1925. 24 l.
3. A felsőházi javaslat. Irta: Zsedényi Béla dr. Miskolc, 1925. 12 l.
4. Magánjog és papyrologia. Irta: Sztehlo Zoltán dr. Miskolc, 1925. 22 lap.
5. A választói jog. Irta: Puky Endre dr. Miskolc, 1925. 16 l.
6. A csehszlovák köztársaság alkotmánya. Irta: Zsedényi Béla

tetőjog. Irta: Finkey Ferenc dr. Miskolc, 1925. 8 lap.

10. Nápoly börtönrel. Irta: Hacker Ervin dr. Miskolc, 1926. 10 lap.